

Wandelroute 3 - Vondelstraat

Tekst 15 sept 2015, laatste versie 8 juni 2025

In het Vondelpark door Hans Homburg

Bezienswaardigheden

15-09-2015 - update 06-06-2025

De Hollandsche Manege 140, villa's van Pierre Cuypers 77-79 en 73-75, Vondelkerk, pastorie, v.m. achteruitgang Paviljoen Vondelpark, Podium voor tijdelijke Kunst: U, nu!, Arboretum, villa's achterzijde Vondelstraat, Orgelpark, v.m. Stoomgemaal en opzichterswoning nr. 4 bij de Kattenlaan, Waterspeelplaats, Eendenvoederplaats, Rosarium, Hulstbrug, fonteingroep, beeld Kosmos, Spielboom, Schapenweide (zonder schapen) maar mét ooievaarsnest, Koningsvijver met villa's, v.m. Paardentramremise Koninginneweg, parkingang Koninginneweg, beeld Figure découpée l'Oiseau van Pablo Picasso gemaakt door Carl Nesjar, Van Eeghenvijver met fontein, Vondelpark Openluchttheater, parkingang Van Eeghenstraat, blauwe bruggetje, beeld Mama Baranka, v.m. Instituut tot Onderwijs aan Blinden 1885 aan de Vossiusstraat, Koningslinde voor Prinses Catharina-Amalia (07-12-2003), standbeeld Joost van den Vondel, 't Blauwe Theehuis, beeld Naakt meisje, Iepenbrug.

De route start voor "De Hollandsche Manege" in de Vondelstraat 140.

Je loopt eerst richting Vondelkerk. Aan de overzijde loop je terug en komt uit bij de statige parkingang Vondelstraat, alléén voor wandelaars.

Tegenover nummer 164 loop je het Vondelkruispad in. Heimans en Thijsse noemde dit pad in 1901 het Cornus-laantje vanwege de heester Gele kornoelje | *Cornus mas*. Bij het ronde stenen “Podium voor tijdelijke kunst” ga je rechtsaf. Bij de volgende splitsing (driehoekig veldje) een stukje links aanhouden en dan scherp rechtsaf het Tennisvijverpad op langs het water tot de Gerard Brandtstraat, bij de “kerk”.

Je loopt de straat een klein stukje in om het huidige “Orgelpark” te bekijken.

Je kan ook even tot de overzijde Overtoom lopen.

In het laatste stuk van de Gerard Brandtstraat hangt een portret van Gerard Brandt, schrijver en predikant én tijdgenoot van Joost van den Vondel, aan de gevel boven Bagels & Beans Overtoom 306 en loop dan terug het park weer in.

Direct rechtsaf het Tennispad vervolgen, links liggen de tennisbanen.

De brede Middenweg steek je recht over naar de Waterspeelplaats en dan loop je op het Julianapad

met drinkfonteintje (kinderbad is open van mei tot eind september) naar de Eendenvoederplaats.

Dan rechtsaf het smalle Rosariumpad Zuidzijde op en iets verder neem je het tweede zijpaadje rechtsaf het Rosarium in en loop dan linksaf langs de zeshoekige rozenperken tot het beukenbosje, dan linksaf het Rosarium uit en ga dan rechtsaf naar de Hulstbrug (Rosariumbrugje).

Je loopt de Hulstbrug over en hier stond de Klauterjungle, een populaire speelplaats voor kinderen. Gebouwd in 2010 en 16-12-2019 weggezaagd; in 2020 zou er een nieuwe klauterjungle komen, maar nog niet gerealiseerd. Ga op het kruispunt linksaf het Drie Vreugdenpad op en houdt links aan. Net na de stenen duikerbrug steek je de brede Zuidelijke Hoofdweg over en wandel je het Koningspad in. Zo dadelijk loop je langs de brede Koningsvijver. Houdt rechts aan tot het eind, tot aan de kleine parkuitgang Koningslaan.

Hier ga je linksaf en vervolgens weer linksaf het laatste deel van de Koninginneweg in en loop je door de linker parkingang tot het eerste paadje.

Daar ga je rechtsaf over de brede asfaltweg en volg je het smalle Van Eeghenpad, rechts aanhoudend, op het onverharde paadje, langs de zuidkant van het park tot aan de uitgang Van Eeghenstraat.

Wanneer je slecht ter been bent kan je ook langs de Zuidelijke Hoofdweg (Iepenlaan) lopen of gaan, zie de routekaart.

Hier steek je de brede Van Eeghenweg over en vervolg je links de route op het Van Eeghenvijverpad. Voor een kopje drinken bij 't Blauwe Theehuis op het terras of binnen, loop je hier even over het blauwe bruggetje en later terug naar de route.

Je wandelt verder langs het blauwe bruggetje en vervolgt dit pad rechtdoor langs de Van Eeghenweg met (nieuw) drinkfonteinje en steek je bij de driesprong (ANWB wegwijzer 14841/2) de Vondelweg over. Ga dan linksaf over het Singelpad half rond het monumentale beeld van Joost van den Vondel.

Aan het eind rechtsaf verder door de bosschage van het Vondelpad. Bij de stenen duikerbrug ga je rechtsaf het Muzenbrugpad in en loop je over de Iepenbrug. Je staat hier op de grens Tennisweg (links) en de Paviljoenweg.

Je loopt nu rechtdoor naar het ronde stenen "Podium voor tijdelijke kunst" met het gedicht van Joost van den Vondel: U, nu! in beeld. Dan rechtdoor het Vondelkruispad in naar de uitgang Vondelstraat. Daar rechtsaf tot nummer 140 en je eindigt bij de MANEGE, "De Hollandsche Manege" en het "Levend Paardenmuseum".

Breng een bezoek aan dit prachtige “Levend Paardenmuseum“, vóór of ná de wandeling (entreekosten) om de sfeer en de lucht op te snuiven in de stallen bij de paarden. Op de eerste verdieping is een gezellige foyer waar je wat kan drinken en iets kan nuttigen.

Historisch

04-01-2016 - update 06-06-2025

Start bij “De Hollandsche Manege” in de Vondelstraat 140.

Breng een bezoek aan dit “Levend Paardenmuseum“ om vooraf de sfeer te proeven of doe dit na de wandeling.

Bij de ingang van de MANEGE met de 2 grote lantaarns aan de gevel, heb je geen idee hoe groot deze manege is, geopend op 28 januari 1882 en ontworpen door A.L. van Gendt (1835-1901), die eerder de Paardentramremise (1876-1877) aan de Overtoom 373 bouwde. Na de opening van de MANEGE werkte hij aan de bouw van het Concertgebouw (1883-1888) en de Paardentramremise Koninginneweg 29 bouwde hij met zijn zoon Johan Godart in 1893.

Wanneer je bij de ingang nr. 140 staat zie je 2 kerktorens. Die van de Vondelkerk en van de voormalige Parkkerk, nu Orgelpark. De route loopt eerst richting Vondelkerk, gebouwd door P.J.H. (Pierre) Cuypers met de naam “Heilig Hart van Jezus”, de Heilig Hartkerk. Bij de nummers 77-79 staat een bijzondere dubbele villa die Pierre Cuypers gebouwd heeft en hij heeft daar ook gewoond en gewerkt. Enkele spreuken sieren de gevel, samen met de glas in lood ramen en het houtwerk. Verderop de hoek eveneens een dubbele villa 73-75, ook gebouwd door Pierre Cuypers in 1876-1877. Bij de kerk hoorde ook een pastorie en die staat tegenover de noordkant van de kerk, huisnummer 108. Wanneer je daar staat is het een klein stukje verder, tegenover huisnummer 96, om de oude achteruitgang te bekijken van het Paviljoen Vondelpark. Hier stopte de Paardentram tot de zomer 1903 en kon je zo naar het Paviljoen lopen v.v.. Deze oude historische poort wordt slecht onderhouden en is in verval. De ouderdom is af te lezen aan de gemetselde poortpalen van het hek, waarin een esdoornstam in is vergroeid. Terug naar de route, voetgangersingang Vondelpark.

Je bent nu bij de ingang Vondelpark tegenover huisnummer 164. Dit deel van de straat was ooit gebouwd op het grondgebied van Nieuwer-Amstel. Vanaf 1877 liep hier stapvoets de Paardentram tot 1903 (tot invoering van de elektrische trams) en lag

het eindpunt Vondelstraat in de buurt van huisnummer 164.

De paardentram reed naar de Dam v.v.

Het monumentale hek heeft dezelfde stijl als de grote toegang Vondelstraat bij de Vondelkerk, Roemer Visscherstraat en de Koninginneweg. Nu loop je door het hek het park in. Bij het ronde “Podium voor tijdelijke kunst” (2011) ga je rechtsaf en loop je langs vier dubbele villa's, de achterzijde van de Vondelstraat, gebouwd in de periode 1884-1888.

Ten opzichte van de Vondelstraat loop je nu circa 2,50 meter lager in dit “park-poldergebied”, met een toplaag van circa 4,5 meter slap veen en slappe klei. Daaronder is het iets zanderiger. De grond blijft inklinken en houdt een vochtig karakter, zeker aan deze kant van het park.

Verder loop je langs villa Betty (1877-1878) en kom je bij de uitgang Gerard Brandtstraat die vanaf 1905 toegang verschaft naar het park. De Parkkerk werd gebouwd in 1916-1918, ontworpen door architect E.A.C. Roest. Deze kerk was van de Gereformeerde Kerk en was in gebruik tot 1994. Vanaf 1926 werd er gekerkt door de Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband. Deze kerkstroming was ontstaan toen in dat jaar dominee J.G. Geelkerken door de gereformeerde synode uit zijn ambt was ontheven. In 1946 sloten zij zich aan bij de Nederlands Hervormde Kerk.

Nu in gebruik als Orgelpark en dit gerestaureerde muziekcentrum voor orgelmuziek én meer, is een bezoek zeker waard, raadpleeg www.orgelpark.nl

Als optie kan je ook nog even verder de Gerard Brandtstraat doorlopen tot de Overtoom, tot 1905 met de Overtoomsche Vaart, toen een belangrijke vaarroute en aan de zuidkant reed ook de Paardentram.

Aan het eind van het Tennispad, langs de Middenweg staat het v.m. stoomgemaal en opzichterswoning, gebouwd in de periode 1876-1877, ontworpen door W. Hamer jr., die wat later ook het huidige Paviljoen Vondelpark heeft ontworpen.

In 1912 werd de bemaling door de Gemeente Amsterdam overgenomen met het stoomgemaal (1883) aan de Amstelveenseweg 115 bij het kruispunt Koninginneweg. Het polderwater van het park werd via een ondergronds buizenstelsel geloosd op de Schinkel.

Na de Julianatuin, zo genoemd omdat koningin Wilhelmina hier kwam met prinses Juliana, kom je in het Rosarium, waar circa 9.500 gecultiveerde rozen staan in 60 soorten en ook wilde rozen.

Dit Rosarium is in 1958 aangelegd en ontworpen door Egbert Mos.

Nadat de Gemeente Amsterdam eigenaar werd van het Vondelpark eind 1953, leidde hij de grote renovatie en veranderingen van het park, waaronder in 1958 de aanleg van dit nieuwe Rosarium.

Het eerste Rosarium werd in 1936 aangelegd op deze plek en was ontworpen door F.J. Abbing en Jello Jongsma en onder leiding van laatstgenoemde aangelegd door jeugdige werklozen, zie de pagina Rosarium 1936.

Verderop ligt de Hulstbrug. Zo genoemd door Heimans en Thijssen in hun boek 'In het Vondelpark' uit 1901. Deze brug is ontworpen door W. Hamer jr. en de aannemerscombinatie Staal (J.F. Staal sr.) & Haalmeijer heeft de brug gebouwd in 1879. De beide randligger zijn aan de buitenkant versierd met een hoofd van een dame (van gietijzer).

Verderop ligt de Schapenweide, waarop ooit schapen en koeien graasden. Loop aan de overzijde van de Zuidelijke Hoofdweg de route verder langs de Koningsvijver en daar heb je zicht op enkele villa's en de meest linkse werd als eerste gebouwd in 1889 en werd 'Quisisana' genoemd.

Je gaat nu door een smal hekje (was eerst privé) dat in 1901 voor publiek werd opengesteld. Buiten het park loop je linksaf verder op de Koningslaan naar de kruising Koninginneweg. Aan de overkant staat de

v.m. Paardentramremise uit 1893, ontworpen en gebouwd door A.L. en J.G. van Gendt.

Tot 29-10-2015 was hier een Politiebureau gevestigd, nu is de Politie te bereiken via 0900-8844.

De grote parkingang Koninginneweg heeft 3 poorten, de hoofdrijweg is circa 6 meter breed. Op de gietijzeren pilaren onderaan is de naam van de ijzergieterij en het productiejaar te lezen: F. Rincker Amsterdam 1902. Deze ijzergieterij was vanaf 1863 tot circa 1895 (?) gehuisvest aan de Stadhouderskade 29-30, naast het v.m. Parkhotel, vlakbij het Vondelpark. In januari 1902 werden de gebouwen van deze ijzergieterij gesloopt en verhuisde het bedrijf naar De Omval.

Je vervolgt de route aan de zuidkant van het park, ziet het markante beeld van Pablo Picasso, gemaakt van beton door Carl Nesjar in 1965 en loopt dan langs het blauwe bruggetje (1956). Je ziet het beeld Mama Baranka (Moeder Rots), gemaakt om Kerwin Lucas te gedenken die op 21 augustus 1983 overleed na racistisch geweld. Het beeld is gemaakt door Nelson Carrilho in 1984 met tekst van Lois H. Daal op de ronde voet.

LAAT AMSTERDAM, EENS BOLWERK VAN
VERDRAAGZAAMHEID, DE TOORTS VAN
TOLERANTIE VERDER DRAGEN. OMDAT ZYN
HUIDSKLEUR MEN NIET KON VERDRAGEN VIEL

HIER EEN MENSENKIND UIT ONVERDRAAGZAAMHEID!

Je komt bij het grote standbeeld (1867) van Joost van den Vondel met sinds 2009 op de zitrand een gedicht van Piet Calis (1936-2024) in hardsteen:

GEBOREN IN EEN ANDER LAND EN VERVULD VAN
GELUK OM DE VRIJHEID DIE HEM IN DEZE
BLOEIENDE STAD TEN DEEL IS GEVALLEN, KIJKT
DE DICHTER DES VADERLANDS JOOST VAN DEN
VONDEL GENIETEND OM ZICH HEEN EN ZINGT
HIJ: AAN DE AEMSTEL EN AAN HET IJ, DAAR DOET
ZICH HEERLIJK OPEN ZIJ DIE ALS KEIZERIN DE
KROON DRAAGT VAN EUROPE: AMSTERDAM. DE
GROENE HALSBANDPARKIETEN VAN HEINDE EN
VER GEKOMEN, NESTELN IN DIT PARK, LATEN
VOL GEESTDRIFT HUN LOKROEP HOREN EN
DANSEN OP DE EINDELOZE RITMES VAN DE
LUCHT. EN EEN GEÏNSPIREERDE VONDEL TEKENT
OP: AI LAAT ONS BEURTEWIJS DEN TOON DER
VOGELEN, VROEG AAN 'T KWINKELEREN,
NAVOLGEN, EN 'T GELUID SCHAKEREN, EN
STRENGELEN TOT ENE KROON.

Zie ook de pagina Vondelmonument.

Je passeert 't Blauwe Theehuis uit 1937, ontworpen door H.A.J. Baanders en Jan Baanders. Dit Theehuis is gebouwd nadat het oorspronkelijke Buffetgebouw

(1928-1936) met rieten dak in Indische stijl op 29 juni 1936 in brand werd gestoken. Ook dat gebouw was ontworpen door beide heren Baanders. In het plantsoen voor het Theehuis staat het beeld Naakt meisje (1957) van Frits Sieger die ook het stenen borstbeeld van P.C. Hooft heeft gemaakt dat staat op het pleintje Stadhouderskade / P.C. Hooftstraat.

Even verder loop je de Iepenbrug (1889) over. Deze brug verving het eerste hoge bruggetje uit 1869. De brug is zo genoemd door Heimans en Thijsse in hun boek 'In het Vondelpark' uit 1901. Er staan nog steeds iepen in de omgeving.

Je loopt rechtdoor en je komt weer langs het ronde "Podium voor tijdelijke kunst" met het vermeende kortste gedicht van Joost van den Vondel uit 1620:

U,
nu!

Bekijk de punt van het uitroepteken even en loop door naar de Vondelstraat, ga daar rechtsaf naar "De Hollandsche Manege" op nummer 140 waar de route eindigt. De renovatie van de MANEGE is gepland in 2019-2020.

Mogelijk met een bezichtiging van het "Levend Paardenmuseum" en een bezoek aan de foyer, raadpleeg www.dehollandschemanege.nl

Het Vondelpark is aangelegd, bebouwd en onderhouden door de particuliere “VEREENIGING TOT AANLEG VAN EEN RIJ- EN WANDELPARK TE AMSTERDAM” van 1864 tot 1954.

Op 6 oktober 1953 werd het Vondelpark overgedragen aan de gemeente Amsterdam, die tot heden eigenaar is.

Natuur

04-01-2016 - update 06-06-2025

De natuurwandeling start bij het toegangshek Vondelstraat. Deze ingang gebruikte Eli Heimans en Jac. P. Thijsse vóór en rond 1900 regelmatig om het park te bezoeken en hier startte de beschrijving door Eli Heimans in “hun” Cornus-laantje, genoemd naar de heester “Gele kornoelje” | *Cornus mas* die er toen bloeide en nu helaas niet meer.

Lees het in hun boek ‘In het Vondelpark’.

Rechts staat een oude Gewone plataan en iets verder links een omvangrijke Canadapopulier.

Half oktober 2015 na de storm nog flink gesnoeid, maar deze heeft zich goed gehouden in de zomerstorm van 25 juli 2015. Elders in het park zijn meer dan 10 van deze imposante bomen helemaal

verwijderd of voor de helft afgezaagd. Halverwege links staat een Zilveresdoorn (vrouwelijke boom met rode bloemen) | *Acer saccharinum*, daarna een gewone vleugelnoot en bij het “Podium voor tijdelijke kunst” een kleine Zomereik. Je loopt naar rechts, passeert 3 Zwarte berken en daarna een hele rij Zomereiken. Je loopt om het driehoekig plantsoentje met Abelen | *Populus canescens*, en links staat een Els met ingesneden blad | *Alnus glutinosa* ‘Laciniata’. Daar schuin tegenover enkele stammetjes naast elkaar van een doodgaande Chinese ceder | *Toona sinensis*, met gevederd blad en deze boompjes lijken op een Hemelboom maar zijn eleganter, maar zijn verdwenen. Op de Tennisweg staan enkele Zomereiken.

Links van de uitgang Gerard Brandtstraat staat een hoge Gewone esdoorn | *Acer pseudoplatanus*. Op de hoek in de tuin van het v.m. stoomgemaal staat een (terug gesnoeide) *Prunus maackii* ‘Amber Beauty’.

Links naast het hekje naar de waterspeelplaats staan 2 oude Zilveresdoorns, die bloeien met geelgroene mannelijke bloemen; boom is tweehuizig en eenslachtig en soms zijn deze esdoorns tweeslachtig. Rechts van de ingang langs de Noordelijke Hoofdweg staat een vrouwelijk bloeiende Zilveresdoorn die met rode bloemen bloeit. Op het speelveld staan jonge Smalbladige essen | *Fraxinus angustifolia* ‘Raywood’. Aan de zuidkant van het badje een mooie Grauwe

abeel | *Populus canescens*, en een groepje van 3 Goudessen. Tegenover het uitganghekje staan 3 Amberbomen.

Naast de Eendenvoederplaats staat een dikke Canadapopulier en daar tegenover een sierlijke Esdoorn met kaneelbruine afbladderende bast | *Acer griseum*. Iets verder staat een dikke Berk | *Betula papyrifera* 'Grandis'. Je gaat bij het 2e paadje met klinkersteentjes rechtsaf het Rosarium in, houdt even rechts aan en dan links om dit 1e perk loop je richting het bosje donkerrood gekleurde Bruine beuken, tenzij het winter is.

Rechts van het toegangspadje staat een Reuzencornoelje | *Cornus controversa*, die opvallend crème-wit bloeit in schermen en links in de looprichting een Zwarte moerbeï | *Morus nigra*, een ééhuizige boom met zowel mannelijke- en vrouwelijke katjes die prachtige eetbare vruchten voortbrengt (vooral voor de vogels). Hier groeien Rhododendrons omheen die vanaf mei prachtig bloeien, maar in de hete zomer van 2018 dodelijk zijn verdroogd. Aan de rand rechts staan enkele Magnolia's | *Magnolia tripetala*.

Alle rozenperken zijn voorzien van naambordjes, meer informatie op de pagina Rosarium.

Je staat bij rozenperk 73 met *Rosa* 'Coral Lions Rose', Gouden Roos van Den Haag in 2022.

Het Rosarium wordt vanaf 2014 grotendeels onderhouden door vrijwilligers via de Stichting Hart voor het Vondelpark, Gon en Hans Homburg hebben hier 11 jaar als vrijwilliger gewerkt.

Nabij het eind, bij de groep Bruine beuken, neem je de linker kant van het klinkerpaadje. Je passeert een Zweedse meelbes | *Sorbus intermedia*, en ziet daarna verschillende Duivelswandelsokken | *Aralia elata* (die doen het niet zo goed meer). In het najaar bloeit deze wit in mooie schermen en let op de superscherpe doornen op de dunne stammetjes en takken, vermeerderd zich opdringerig met grondscheuten. Rozen zijn bekend om hun “doornen”, maar het zijn feitelijk stekels!

Groeien aan de tak en niet vanuit de tak.

Deze wandelsokken hebben (hadden) gezelschap van een in mei weldadig bloeiende *Prunus xyedoensis*, ook wel Tibetaanse bergkers genoemd (helaas in 2024 gestorven), en iets verder naar het Rosariumpad Zuidzijde staat een *Prunus serrulata* ‘Kanzan’ en deze heeft (had) zelfs 2 bloeiwijzen van onderstam en ent, maar de bloeitakken zijn in het voorjaar 2019 weggesnoeid :-(en in 2024 gestorven.

In de laatste twee perkjes staan

Anna Paulownabomen | *Paulownia tomentosa*.

Tomentosa betekent viltig en deze Latijnse betekenis wordt vaker gebruikt bij planten, bijvoorbeeld bij de wilde Viltroos | *Rosa tomentosa* of bij de Zilverlinde |

Tilia tomentosa. In mei geeft de oudere boom grote trompetachtige lilablauwe bloemen en in het najaar opvallende nootvruchten waarin gevleugelde zaden zitten. De viltachtige bladeren, boven- en onderzijde, kunnen heel groot worden tot wel 40 cm lang en ontwikkelen zich na de bloei. Aan de overkant van het Rosarium staat (stond) er ook een, te herkennen aan het lichtgroene blad. Van afstand lijkt deze boom op een Trompetboom.

De mooie naam dankt de boom aan Anna Paulowna (1795-1865), dochter van de Russische tsaar Paul I. Het was een lievelingsboom van Anna.

Zij trouwde in 1816 met de Nederlandse Willem II (1792-1849) en was van 1840 tot 1849 zelfs “Koningin der Nederlanden”. Uit het huwelijk zijn 5 kinderen geboren waaronder Willem, de latere koning Willem III (1817-1890) die “Koninklijke goedkeuring” verleende aan de “VEREENIGING TOT OPRICHTING VAN EEN RIJ- EN WANDELPARK TE AMSTERDAM” op 14 april 1864.

Iets verder aan de linkerkant van het pad de oudste Zomereik | *Quercus robur* van het park, naar schatting rond 1880 geplant. Het nestkastje is in gebruik door een boomklever. Links langs de Eendenvijver ook een meer dan 100-jarige Moerascipres, wat jongere exemplaren en een Gele treurwilg | *Salix ×sepulcralis* ‘Chrysocoma’.

Rechts voor de Hulstbrug staat een dikke Es (met verkeerd naambordje) en een miserabel Hulstboompje | *Ilex aquifolium* 'J.C. van Tol'. Links voor de brug een in 2017 omgewaaide liggende Taxus. De door halsbandparkieten uitgeholde buurman is een paar jaar eerder omgewaaid en afgezaagd. Net over de brug staat een dunne Esdoorn | *Acer freemanii* 'Elegant' met twee broertjes aan weerszijde. Aan deze kant van de brug staan als brugwachters 2 oudere Kolchische esdoorns | *Acer cappadocicum*, met sierlijk spitstoelopende vijflobbige bladeren. En rechts iets vanaf de hoek een lage Prieel-iep | *Ulmus glabra* 'Camperdownii', met groot donkergroen blad. De route gaat verder over het linker Drie Vreugdenpad.

Je passeert een grote klassiek breed treurende wilg met opgewekte groengele takken en slanke bladeren. Vrouwelijke katjes in april die geen vruchten leveren. Hier heb je naar links een mooi uitzicht richting Schapenweide, kan je het ooievaarsnest net zien en de torenspits van Orgelpark in de verte. Meer links over het water staan de Moerascipressen | *Taxodium distichum*, en wilgen het park te kleuren en aan de andere kant van het "Drie Vreugdenpad" staan (stonden) nog vier 65-jarige Canadapopulieren hun kracht uit te stralen. Begin 2025 zijn er 2 weggezaagd. Kijk je schuin naar achteren dan zie je de ruimte van de Grote Speelweide met 2 jonge populieren in het midden |

Populus xcanadensis 'Robusta', die zijn beiden van het vrouwelijke geslacht en bloeien met witte bloemen in trossen met later wit pluiz. De kleinere boom erbij is een Walnoot, die heeft geveerd blad. Een schitterend punt hier.

Charles Haak noemde dit paadje in 1959 het "Drie Vreudenpad", en refereerde hiermee naar de 3 vreugden: Rosarium, de Eendenvoederplaats en de Julianatuin (speelplaats). Deze plek aan de Delta Speelweide is eigenlijk het "Vierde" Vreugdepunt met een fantastisch uitzicht rondom.

Verder lopend langs de Zuidelijke Hoofdweg, kom je een Gewone vogelkers | *Prunus padus* tegen die in uitbundige trossen witte bloemen bloeit.

Vlakbij een heester met de naam Olijfwilg of Zilverbes | *Elaeagnus xebbingei* en 20 meter voor de stenen duikerbrug staat een heester met de mooie naam: Wollige sneeuwbal | *Viburnum lantana*, maar helaas te ver terug gesnoeid eind 2018. In mei met mooie bloeiende schermen, en soms bloeit deze struik vaker in het jaar, na de mooie knopvorming. Heimans tekende een bloemknop in januari 1897, te vinden in het boekje 'In het Vondelpark', in het hoofdstuk "Botten en bloeien" op bladzijde 75.

Links voor het linker paadje bij de afbrokkelende Treurwilg en de duiker, een rood bloeiende Ribes.

Hier steek je de Zuidelijke Hoofdweg over naar het Koningspad.

In de bocht naar links, na de bosschages aan de rechterkant, heb je een mooi uitzicht naar rechts over de Koningsvijver met links de villa's. Na de grote liggende Treurwilg staat (stond) een Haagbeuk met glad gegroefde stam, een knoestige esdoorn die naar de Belgische koning Leopold is vernoemd | *Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii', een stevige zomereik en een hoogopgaande Es met smal blad | *Fraxinus angustifolia*. Aan de linkerkant van het pad staan 2 Noorse esdoorns | *Acer platanoides*, die met groengele bloemtrossen bloeien en achter de parkbank een jonge Amberboom. Nu hou je bij de splitsing rechtsaan bij de enorme Iep - *Ulmus ×hollandica* 'Groeneveld' en daarna een Ruwe iep | *Ulmus glabra* 'Nana'. Vervolgens een Noorse esdoorn, een Zomereik (1950), Canadapopulier (1950) en een Amberboom. Links van dit pad staan hier in de winter Toverhazelaars te bloeien (in 2018 verdwenen) en rechts in het water een Treurwilg met eendenbroedplaats in de stam. Schuin tegenover de Treurwilg nog twee opmerkelijke boompjes, een *Prunus aucuparia* 'Rossica Major' en een Esdoorn | *Acer platanoides* 'Royal Red'.

En met een betoverende "Royal" schoonheid staan rondom de kleine uitgang Koningslaan verschillende lage Fluweelbomen | *Rhus typhina*. Kunnen 4,5 m

hoog worden en hebben geveerd blad. In het najaar prachtige grote toortsachtige bordeauxrode vruchten. Wordt ook wel Azijnboom genoemd naar de zure smaak van deze vruchten. Komen van oorsprong uit Noord-Amerika en zijn tweehuizig. Je loopt nu linksaf de Koningslaan uit, de Koninginneweg linksaf in en staat bij de parkingang Koninginneweg met forse Gewone platanen (1927) en loopt links het park in.

Je loopt langs een rij Zomereiken en bij het eerstvolgende kruisende paadje ga je rechtsaf. Ben je slecht ter been dan loop je verder op het pad langs de Zuidelijke Hoofdweg (zie routekaart), anders loop je op het onverharde pad langs de bosschages tot aan de uitgang Van Eeghenstraat. In het begin van het smalle paadje kom je een zeer omvangrijke Canadapopulier tegen met een enorme dikke en lange arm.

Dit deel van de brede Zuidelijke Hoofdweg wordt ook wel “lepenlaan” genoemd. Langs deze “lepenlaan” staan nogal wat iepsoorten: om met de klassiekers te beginnen, *Ulmus ×hollandica* ‘Christine Buisman’ (6x) en *Ulmus* ‘Bea Schwarz’ (2x). Verder de jonge bomen *Ulmus* ‘Plantijn’ (14x), *Ulmus ×hollandica* ‘Vegeta’ (1x), *Ulmus* ‘Clusius’ (1x), *Ulmus glabra* ‘Exoniensis’ (1x), *Ulmus minor* ‘Schuurhoek’ (1x) en in het zuidelijke veldje bij drie Zomereiken een jonge Fladderiep | *Ulmus leavis*.

Aan het eind van het pad bij de Rhododendrons en een Tulpenboom steek je de Van Eeghenweg over en kom je rechts 3 Moeraseiken tegen, links 2 Moerascipressen en rechts in het begin van het bosje staat een oude Zilveresdoorn. Ter hoogte van het blauwe bruggetje staan de volgende bomen en heesters: *Ulmus* 'Lobel' met opvallend opgaande takken en bladeren, enkele Amerikaanse hopbeuken | *Ostrya virginiana*, die in het thuisland gebruikt worden als hardhout-producent, een Wilg | *Salix alba* 'Sericea' en enkele heestersoorten waaronder enkele *Cornus kousa* 'Milky way' die prachtig bloeit met vier crèmewitte schutbladeren rondom het bloemhoofdje en grote rode vruchten levert. Bladkleur bovenop is donkergroen en onderaan blauwgroen en in de herfst is het krullende blad purper. Deze heesters staan aan de oostkant van de bosschage.

Noordelijk van de uitgang P.C. Hooftstraat staat een oude Zilveresdoorn met sierlijk smal blad | *Acer saccharinum* 'Laciniatum Wieri' en bij het volgende kruispunt 3 mooie Moeraseiken | *Quercus palustris*. Bij de groep Moerascipressen en Zilveresdoorns staat een Koningslinde (zonder bordje) | *Tilia europaea* 'Pallida' voor kroonprinses Amalia en geplant in april 2004. Je gaat hier linksaf het Singelpad in langs de Paviljoenvijver.

Het kleine boompje links is een Chinese vleugelnoot. Bij de noordkant staat een beeldbepalende

Dubbelbloemige paardenkastanje | *Aesculus hippocastanum* 'Baumannii' en daarachter een omvangrijke rode beuk, grotendeels hol, met de bijnaam "Joost", ligt nu plat op de grond met herplant van een hoog geënte Gewimperde linde | *Tilia henryana*.

Hier houdt (hield) een houten hand een *Robinia pseudoacacia* die met trossen witte bloemen bloeit in april nog staande, een kunstwerk van Anton Kleinsmit, geplaatst op 18 december 2014, het kunstwerk staat nu al jaren op de Werf Vondelpark 6.

Achter het standbeeld van Joost van den Vondel zijn na de zomerstorm van 25 juli 2015 drie enorme Canadapopulieren weggezaagd en een Noorse esdoorn vanwege uitbrekende takken en rond half oktober 2015 is het hele Vondelplantsoen opgehoogd en zijn er grasmatten uitgerold. In december 2015 zijn er achter het Vondelmonument 2 Gewone beuken en een Treurbeuk geplant.

Aan het eind van het Singelpad staat een bijzondere Paardenkastanje | *Aesculus flava* 'Vestita'. Levert gladde vruchten (niet eetbaar). Rechts van het pad verschillende bomen Perzisch ijzerhout die al in januari-februari felrood bloeien. Links staat een dikke Grootbladige- of Zomerlinde | *Tilia platyphyllos*. Aan het eind van dit Vondelpad rechts staan 2 jonge lepen

| *Ulmus* ‘Dodoens’. Na de stenen duikerbrug rechtsaf het Muzenbrugpad in.

Tussen de Gewone beuk en de Moerasedijk heb je een mooie doorkijk over de Paviljoenvijver (wanneer het hoge riet weggemaaid is) naar het Vondelmonument. Naar het zuiden kijk je naar 't Blauwe Theehuis en je kan hier even van een pauze genieten.

Je vervolgt dit pad en links middenin de bosschage staat (stond) een hele hoge iep | *Ulmus ×hollandica* ‘Dampieri’, en je komt uit bij de Iepenbrug (zo genoemd door Heimans en Thijssen in 1901) uit 1889 met rechts daarvoor 3 iepen op rij: *Ulmus* ‘Plantijn’, *Ulmus cordata* en een *Ulmus* ‘Plantijn’. Over de brug aan de linkerkant een Veldesdoorn | *Acer campestre*. Hier steek je de brede Paviljoenweg over en loop je naar het “Podium voor tijdelijke kunst” en rechts daarvoor staat een Tulpenboom | *Liriodendron tulipifera* met kenmerkende grote bladeren.

Loop naar de uitgang Vondelstraat en naar “De Hollandsche Manege”, waar de route eindigt. Je zou hier een Paardenbloem willen aantreffen tussen de bestrating of een Paardenkastanje verwachten tegenover de ingang. Niets daarvan. Je kan hier wél het “Levend Paardenmuseum” bezoeken en hier ook wat drinken in de klassieke foyer, raadpleeg www.dehollandschemanege.nl
Einde beschrijving.